

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

10. ledna 2006 *

Ve věci C-222/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Corte suprema di cassazione (Itálie) ze dne 23. března 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 28. května 2004, v řízení

Ministero dell'Economia e delle Finanze

proti

Cassa di Risparmio di Firenze SpA,

Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato,

Cassa di Risparmio di San Miniato SpA,

* Jednací jazyk: italština.

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, C. Gulmann (zpravodaj),
R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta a G. Arestis, soudci,

generální advokát: F. G. Jacobs,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. července 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Cassa di Risparmio di Firenze SpA P. Russem a G. Morbidellim, avvocati,

- za Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato a Cassa di Risparmio di San Miniato SpA A. Rossim a G. Robertim, avvocati,

- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s P. Gentilim, avvocato dello Stato,

— za Komisi Evropských společenství R. Lyalem a V. Di Buccim, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 27. října 2005,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 12 ES, 43 ES a následujících, 56 ES a následujících, 87 ES a 88 ES, jakož i platnosti rozhodnutí Komise 2003/146/ES ze dne 22. srpna 2002 o daňových opatřeních provedených Itálií ve prospěch bankovních nadací (Úř. věst. 2003, L 55, s. 56).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Cassa di Risparmio di Firenze SpA (dále jen „Cassa di Risparmio di Firenze“), Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato a Cassa di Risparmio di San Miniato SpA (dále jen „Cassa di Risparmio di San Miniato“), se sídlem v Itálii, a Ministero dell’Economia e delle Finanze (italské ministerstvo hospodářství a financí) ohledně žádosti Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato směřující k osvobození od daňové srážky z dividend za zdaňovací období 1998.

I – Vnitrostátní právní rámec

- 3 Dividendy rozdělované akciovými společnostmi podléhají v Itálii srážce na základě zálohy na splatné daně podle článku 1 zákona č. 1745 ze dne 29. prosince 1962, kterým se zavádí institut zálohové srážky nebo daně z dividend rozdělovaných společnostmi a kterým se mění právní úprava obligatorní povahy akcií na jméno (GURI č. 5, ze dne 7. ledna 1963, s. 61), ve znění nařízení s mocí zákona č. 22 ze dne 21. února 1967 o nových ustanoveních v oblasti zálohové srážky nebo daně z dividend rozdělovaných společnostmi (GURI č. 47, ze dne 22. února 1967, s. 1012), které bylo změněno v zákon, se změnami, zákonem č. 209 ze dne 21. dubna 1967 (GURI č. 101, ze dne 22. dubna 1967, s. 2099) (dále jen „zákon č. 1745/62“).
- 4 Článek 10 zákona č. 1745/62 stanoví, že dividendy náležející sdružením osob nebo majetku, jež nepodléhají korporační dani vzhledem k tomu, že jsou vyloučeny z oblasti působnosti uvedené daně, jakož i subjektům, jež jsou zdaňovány na základě své rozvahy, ale jež jsou osvobozeny od korporační daně, podléhají namísto srážce na základě zálohy podle článku 1 téhož zákona srážce 30 % na základě daně.
- 5 Článek 10a zákona č. 1745/62 osvobozuje od srážky stanovené v článku 10 dividendy náležející veřejnoprávním korporacím nebo nadacím osvobozeným od korporační daně, jež plní výlučně cíle dobročinnosti, výchovy, vzdělávání, studia a vědeckého výzkumu.
- 6 Článek 6 nařízení prezidenta republiky č. 601 ze dne 29. září 1973 o právní úpravě daňových zvýhodnění (běžný doplněk ke GURI č. 268, ze dne 16. října 1973, s. 3, dále jen „nařízení č. 601/73“) stanoví ve prospěch subjektů a zařízení sociální

pomoci, společností vzájemné pomoci, nemocničních subjektů, pomocných a dobročinných zařízení, neziskových zařízení vzdělávání a zařízení studia a pokusů obecného zájmu, vědeckých těles, akademií, historických, literárních, vědeckých, pokusných a výzkumných nadací a sdružení plnících pouze kulturní cíle, jakož i subjektů, jejichž cíle jsou podobné dobročinným a vzdělávacím cílům podle zákona, snížení daně z příjmu právnických osob na polovinu.

- 7 Proces privatizace italského veřejného bankovního systému byl zahájen zákonem č. 218 ze dne 30. července 1990, kterým se zavádějí ustanovení v oblasti restrukturalizace a posilování majetkových podílů veřejnoprávních úvěrových institucí (GURI č. 182, ze dne 6. srpna 1990, s. 8, dále jen „zákon č. 218/90“), a legislativním nařízením č. 356 ze dne 20. listopadu 1990, kterým se zavádějí ustanovení ohledně restrukturalizace a právní úpravy skupiny bank (běžný doplněk ke GURI č. 282, ze dne 3. prosince 1990, s. 5, dále jen „nařízení č. 356/90“).

- 8 Článek 1 nařízení č. 356/90 stanovil veřejnoprávním bankovním institucím, včetně spořitelen, zejména možnost vložit bankovní podnik do jimi založené akciové společnosti. Vkladatel nazývaný v praxi „bankovní nadace“ (dále jen „bankovní nadace“) se stal jediným akcionářem této společnosti (dále jen „bankovní společnost“), jejímž cílem bylo pokračovat v bankovní činnosti vykonávané předtím veřejnoprávní bankovní institucí.

- 9 Článek 11 téhož nařízení stanovil, že bankovní nadace se řídí uvedeným nařízením, jakož i svými stanovami, mají plnou právní způsobilost podle veřejného práva i podle soukromého práva a nadále se na ně vztahují právní předpisy ohledně jmenování správních a dozorčích orgánů.

- 10 Článek 12 upřesnil, že bankovní nadace, jež mají příspěvkový fond založený na nečlenském základě, musí plnit cíle veřejného zájmu a společenské prospěšnosti, především v oblastech vědeckého výzkumu, vzdělávání, umění a zdraví, a že musí zůstat zachovány původní cíle pomoci a ochrany znevýhodněných sociálních skupin.
- 11 Stejný článek dodal zejména, že:
- bankovní nadace mohou vykonávat finanční a obchodní činnost a operace s nemovitostmi a movitými věcmi, jež jsou nezbytné nebo příhodné pro uskutečnění těchto cílů;
  - spravují svůj podíl v bankovní společnosti po dobu, po kterou zůstávají jeho majiteli;
  - nemohou nicméně přímo vykonávat bankovní činnost, ani vlastnit majoritní podíly na kapitálu jiných bankovních či finančních podniků než bankovních společností;
  - mohou naopak nabývat a převádět minoritní podíly na kapitálu jiných bankovních a finančních podniků;
  - provozní kontinuita mezi bankovní nadací a bankovní společností musí být přechodně zajištěna předpisy, jež stanoví, že členové správní rady nebo

obdobného orgánu bankovní nadace jsou jmenováni do správní rady a členové dozorčího orgánu do dozorčí rady bankovní společnosti;

- bankovní nadace musí vyhradit stanovený podíl na příjmech pocházejících z podílů v bankovních společnostech na rezervu určenou k upisování při zvyšování kapitálu těchto společností;

- tato rezerva může být investována do cenných papírů společností, v nichž bankovní nadace vlastní podíl, nebo do cenných papírů emitovaných nebo zajištěných státem;

- bankovní nadace mohou sjednávat s bankovními společnostmi závazky nebo od posledně uvedených přijímat záruky do stanovené výše.

¹² Podle článku 13 nařízení č. 356/90:

- veřejnoprávní převody akcií bankovních společností musí být uskutečňovány prostřednictvím veřejné nabídky k prodeji;

- převody na burzovním trhu kótovaných akcií až do výše jednoho procenta kapitálu bankovní společnosti mohou být uskutečňovány volně;

- použití jiných postupů podléhá povolení ministra financí;

- pokud bankovní nadace v důsledku převodu nebo jakékoliv jiné operace, byť i přechodně, přestane ovládat většinu akcií opravňujících k hlasování na řádné valné hromadě bankovní společnosti, musí být operace schválena nařízením ministra financí;

- bankovní nadace, jež převedla majoritní podíl, může získat jiný majoritní podíl v bankovní společnosti poté, co získala povolení nařízením ministra financí.

13 Článek 14 nařízení č. 356/90 podřizoval bankovní nadace dozoru ministerstva financí, jemuž byly povinny předkládat předběžné rozpočty a roční rozvahy.

14 Podle téhož ustanovení:

- bankovní nadace mimoto musely ministerstvu financí a Banque d'Italie předkládat také pravidelné informace, jež od nich byly vyžádány;

- ministerstvo financí mohlo nařídít inspekce.

- 15 Článek 1 odst. 7a nařízení s mocí zákona č. 332 ze dne 31. května 1994, kterým se zavádějí ustanovení za účelem urychlení postupu převodu podílů státu a veřejnoprávních subjektů v akciových společnostech (GURI č. 126, ze dne 1. června 1994, s. 38), které bylo změněno v zákon, se změnami, zákonem č. 474 ze dne 30. července 1994 (GURI č. 177, ze dne 30. července 1994, s. 5), zrušil tato ustanovení článku 13 nařízení č. 356/90 uvedená v bodu 12 projednávaného rozsudku, jež stanovila souhlas ministra financí jednak pro veškeré operace, v jejichž důsledku bankovní nadace přestává ovládat bankovní společnost, a jednak pro nabývání jiného majoritního podílu v bankovní společnosti.
- 16 Režim zavedený zákonem č. 218/90 a nařízením č. 356/90 byl upraven zákonem č. 461 ze dne 23. prosince 1998 týkajícím se delegace pravomocí vládě v oblasti reorganizace občanskoprávní a daňové právní úpravy vkladatelů uvedených v čl. 11 odst. 1 legislativního nařízení č. 356 ze dne 20. listopadu 1990, jakož i daňového režimu restrukturalizace bank (GURI č. 4, ze dne 7. ledna 1999, s. 4, dále jen „zákon č. 461/98“), a legislativním nařízením č. 153 ze dne 17. května 1999 o občanskoprávní a daňové právní úpravě vkladatelů uvedených v čl. 11 odst. 1 legislativního nařízení č. 356 ze dne 20. listopadu 1990 a daňovém režimu restrukturalizace bank v souladu s článkem 1 zákona č. 461 ze dne 23. prosince 1998 (GURI č. 125, ze dne 31. května 1999, s. 4, dále jen „nařízení č. 153/99“).
- 17 Článek 30 nařízení č. 153/99 zrušil zejména články 11, 12, 13 a 14 nařízení č. 356/90.
- 18 Článek 1 nařízení č. 153/99, jež převzal označení vzniklé v praxi, upřesňuje, že „nadací“ je třeba rozumět subjekt, jež provedl vklad do bankovního podniku ve smyslu nařízení č. 356/90.

19 Článek 2 odst. 1 nařízení č. 153/99 stanoví, že:

- bankovní nadace jsou neziskovými soukromoprávními právními osobami, vybavenými statutární samostatností a vykonávající úplnou a celkovou správu;
- plní výhradně cíle společenské prospěšnosti a zlepšení hospodářského vývoje v souladu s ustanoveními svých příslušných stanov.

20 Článek 3 dodává, že:

- bankovní nadace plní své cíle veškerými způsoby slučitelnými s jejich právní povahou, jak je definována v článku 2;
- jednájí za zachování zásady výnosné správy;
- mohou provozovat pouze provozní podniky sloužící přímo k uskutečňování jejich statutárních cílů a výlučně v relevantních odvětvích;
- nejsou oprávněny vykonávat bankovní činnosti;

— jsou jim zakázány veškeré formy přímého či nepřímého financování, plateb nebo dotací subjektům založeným za účelem zisku, ať je jejich povaha jakákoli, s výjimkou provozních podniků a společenských družstev.

- 21 V souladu s článkem 1 nařízení č. 153/99, v jeho původním znění, musela být „relevantní odvětví“ vybrána mezi následujícími odvětvími: vědecký výzkum, vzdělávání, umění, zachování a zhodnocování kulturních statků a činností a životního prostředí, zdraví a pomoc znevýhodněným sociálním skupinám.
- 22 V důsledku změny tohoto ustanovení provedené článkem 11 zákona č. 448 ze dne 28. prosince 2001, kterým se stanoví ustanovení ohledně sestavení ročního a víceletého státního rozpočtu (finanční zákon 2002) (běžný doplněk ke GURI č. 301, ze dne 29. prosince 2001, s. 1, dále jen „zákon č. 448/01“), musí být relevantní odvětví nově vybírána mezi následujícími odvětvími: rodina a hodnoty s ní spojené, výchova a školení mladých lidí, výchova, vzdělávání a školení, včetně koupě výrobků z edice pro školy, dobrovolnictví, filantropie a dobročinnost, náboženství a duchovní rozvoj, pomoc starým osobám, občanská práva, prevence kriminality a veřejná bezpečnost, potravinářská a zemědělská bezpečnost kvality, místní rozvoj a výstavba veřejných bytů na místní úrovni, ochrana spotřebitele, civilní obrana, veřejné zdraví, preventivní a léčebné lékařství, sportovní činnost, prevence a léčba toxikomanie, patologie a mentální a psychické poruchy, vědecký a technický výzkum, ochrana a kvalita životního prostředí, umění, kulturní činnosti a statky.
- 23 Článek 4 odst. 3 nařízení č. 153/99, ve svém původním znění, stanovil, že členové správního orgánu nemohou zastávat funkce členů správní rady v bankovní společnosti.

24 Ve svém znění, vyplývajícím ze zákona č. 350 ze dne 24. prosince 2003, kterým se stanoví ustanovení ohledně sestavení ročního a víceletého státního rozpočtu (finanční zákon 2004) (běžný doplněk ke GURI č. 229, ze dne 27. prosince 2003, s. 1), totéž ustanovení uvádí, že:

— subjekty, jež v bankovní nadaci vykonávají správní, řídicí nebo dozorčí funkce, nemohou zastávat správní, řídicí nebo dozorčí funkce v bankovní společnosti nebo ve společnostech, jež tato ovládá nebo v nichž má podíl;

— subjekty, jež vykonávají v bankovní nadaci poradní funkce, nemohou zastávat správní, řídicí nebo dozorčí funkce v bankovní společnosti.

25 Článek 5 odst. 1 nařízení č. 153/99, ve svém původním znění, uváděl, že majetek bankovní nadace musí být zcela určen k plnění statutárních cílů a že v rámci správy svého majetku musí bankovní nadace překonávat rizika dodržující kritéria obezřetnosti tak, aby zachovaly hodnotu majetku a dosáhly přiměřené výnosnosti. Článek 11 zákona č. 448/01 vložil do tohoto ustanovení upřesnění, že správa musí být v souladu s povahou bankovních nadací jakožto neziskových subjektů řídicích se zásadami transparentnosti a morálky.

26 Článek 6 odst. 1 nařízení č. 153/99 stanoví, že bankovní nadace mohou mít majoritní podíly pouze v subjektech a společnostech založených výlučně za účelem správy provozních podniků.

27 Pokud jde o podíl v bankovních společnostech, stanovil čl. 25 odst. 1 a odst. 2, ve svém původním znění, že:

— majoritní podíly v těchto společnostech mohou být za účelem jejich převodu zachovány po dobu čtyř let od data nabytí účinnosti nařízení;

— nedojde-li k převodu v této lhůtě, mohou být podíly zachovány na dodatečnou dobu nejvýše dvou let;

— majoritní podíly v jiných společnostech, než bankovních společnostech, s výjimkou těch, jež jsou vlastněny bankovními nadacemi v provozních podnicích, musí být při zohlednění požadavku zachování hodnoty majetku převedeny ve lhůtě stanovené dozorčím orgánem, v každém případě do konce stanovené čtyřleté lhůty.

28 V důsledku změny těchto ustanovení článkem 11 zákona č. 448/01, poté článkem 4 nařízení č. 143 ze dne 24. června 2003 (GURI č. 144, ze dne 24. června 2003), které bylo změněno v zákon, se změnami, zákonem č. 212 ze dne 1. srpna 2003 (běžný doplněk ke GURI č. 185, ze dne 11. srpna 2003) (dále jen „nařízení č. 143/03“):

— byla maximální čtyřletá lhůta pro zachování majoritních podílů nahrazena nejzazším datem 31. prosince 2005;

- byla zavedena možnost svěřit podíly v bankovních společnostech společně správou úspor zvoleným za zachování postupů hospodářské soutěže a povinným spravovat tyto podíly jejich vlastním jménem podle kritérií profesionality a nezávislosti, přičemž bankovní nadace si v některých případech zachovaly možnost předkládat údaje za účelem svolání mimořádné valné hromady a převod těchto podílů musel nastat v každém případě nejpozději ke konci třetího roku následujícího po 31. prosinci 2005;

- ministr hospodářství a financí, jakož i Banque d'Italie vykonávají pravomoci, jež jsou jim svěřeny použitelnými předpisy v bankovní a úvěrové oblasti;

- majoritní podíly v jiných společnostech než bankovních společnostech, s výjimkou těch, jež jsou vlastněny bankovními nadacemi v provozních podnicích, musí být při zohlednění požadavku zachování hodnoty majetku převedeny ve lhůtě stanovené dozorčím orgánem, v každém případě nejpozději k datu 31. prosince 2005.

29 Článek 25 odst. 3 nařízení č. 153/99, ve svém původním znění nezměněném zákonem č. 448/01, stanoví, že pokud bankovní nadace po uplynutí lhůt stanovených pro zachování majoritních podílů nadále tyto podíly vlastní, převede je dozorčí orgán v rozsahu nezbytném pro ukončení majority.

30 Článek 12 odst. 1 nařízení č. 153/99 uvádí v daňové oblasti, že bankovní nadace, jež přizpůsobily své stanovky ustanovením uvedeného nařízení, jsou považovány za nekomerční subjekty i tehdy, pokud plní své statutární cíle prostřednictvím provozních podniků.

31 Ke dni předkládacího rozhodnutí stanovil čl. 12 odst. 2, že:

- režim stanovený v článku 6 nařízení č. 601/73 je použitelný na bankovní nadace, jež přizpůsobily své stanovy ustanovením nařízení č. 153/99 a jež působí v relevantních odvětvích;
- tentýž režim se do přijetí předpisů přizpůsobujících stanovy nařízení č. 153/99 použije na bankovní nadace, které nemají povahu komerčních subjektů sledujících především cíle veřejného zájmu a společenské prospěšnosti v odvětvích uvedených v článku 12 nařízení č. 356/90 a v jeho pozdějších změnách.

32 Článek 12 odst. 3 nařízení č. 153/99, ve znění nařízení č. 143/03, uvádí, že bankovní nadace ztrácejí svou nekomerční povahu a přestávají být zvýhodněny stanovenými daňovými úlevami, pokud ještě po 31. prosinci 2005 vlastní majoritní podíl v bankovních společnostech.

II – Spor v původním řízení a předběžné otázky

33 Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato požádala italskou daňovou správu na základě článku 10a zákona č. 1745/62 o osvobození od srážky z dividend náležejících jí za zdaňovací období 1998 přijatých z důvodu jejích podílů v Cassa di Risparmio di San Miniato, jakož i ve společnosti Casse Toscane SpA, jejímž právním nástupcem je Cassa di Risparmio di Firenze.

- 34 Tato žádost byla z důvodu, že správa jejích podílů v bankovních společnostech bankovní nadací musí být považována za komerční činnost neslučitelnou s osvobozením stanoveným v článku 10a zákona č. 1745/62, zamítnuta.
- 35 Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato, jakož i Cassa di Risparmio di Firenze a Cassa di Risparmio di San Miniato napadly zamítavé rozhodnutí před Commissione tributaria provinciale di Firenze.
- 36 Jejich žaloba byla zamítnuta.
- 37 Tři žalobkyně napadly rozhodnutí Commissione tributaria provinciale di Firenze před Commissione tributaria regionale di Firenze, jež jejich žalobě vyhověl.
- 38 Podle předkládajícího soudu Commissione tributaria regionale di Firenze rozhodl, že Fondazione Cassa di Risparmio di San Miniato měla být z důvodu jejího cíle veřejného zájmu a společenské prospěšnosti v určených odvětvích zvýhodněna snížením daně z příjmu právnických osob na polovinu na základě článku 6 nařízení č. 601/73 a že toto snížení je doprovázeno osvobozením od srážky na základě článku 10a zákona č. 1745/62 nezávisle na okolnosti, že bankovní nadace může vykonávat hospodářskou podnikatelskou činnost jinak než jako hlavní činnost.
- 39 Podle předkládajícího soudu se Commissione tributaria regionale di Firenze v tomto ohledu také odvolal na nový režim vyplývající ze zákona č. 461/98 a nařízení č. 153/99 v rozsahu, v němž výslovně stanovil použitelnost dotčeného daňového zvýhodnění na bankovní nadace.

- 40 V případě, který mu byl předložen, měl za to, že nebylo prokázáno, že hospodářská činnost podniku má přednost před cíly společenské prospěšnosti.
- 41 Ministero dell'Economia e delle Finanze podalo proti vydanému rozhodnutí kasační stížnost.
- 42 Dovolává se zejména porušení článku 10a zákona č. 1745/62, článku 6 nařízení č. 601/73 a článku 14 úvodních ustanovení italského občanského zákoníku, podle něhož zákony, jež tvoří výjimku z obecných pravidel nebo z jiných zákonů, se nepoužijí mimo případy a okolnosti, pro něž jsou stanoveny.
- 43 Corte suprema di cassazione ve svém předkládacím rozhodnutí uvádí, že řešení sporu v původním řízení na základě vnitrostátního práva musí zohlednit otázku slučitelnosti daňového režimu bankovních nadací s právem Společenství, zvláště s články 12 ES, 43 ES a následující, 56 ES a následující, jakož i 87 ES a 88 ES. Zdůrazňuje, že podle ustálené judikatury Soudního dvora mají vnitrostátní orgány povinnost použít pravidla práva Společenství, v případě potřeby i bez návrhu, a pokud je to nutné, ponechat vnitrostátní pravidla, která jsou s nimi v rozporu, nepoužítá.
- 44 Pokud jde o články 87 ES a 88 ES, podotýká, že pokud musí být daňová opatření dotčená ve sporu v původním řízení považována za státní podpory ve prospěch určitých podniků nebo určitých odvětví výroby, nemohou být uplatněna bez předběžného rozhodnutí Komise ohledně jejich slučitelnosti. Do přijetí takového rozhodnutí je musí vnitrostátní soudy v důsledku přímého účinku čl. 88 odst. 3 ES odmítnout použít.

- 45 V tomto ohledu předkládající soud konstatuje, že rozhodnutí 2003/146 zkoumalo daňová opatření stanovená v čl. 12 odst. 2 nařízení č. 153/99 s ohledem na články 87 ES a 88 ES.
- 46 Podle tohoto rozhodnutí zkoumaná opatření ve prospěch bankovních nadací, jež přímo nevykonávají činnost v odvětvích vyjmenovaných v článku 1 uvedeného nařízení, ve znění zákona č. 448/01, nejsou státní podporou ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES z důvodu, že nejsou určena „podnikům“ ve smyslu tohoto posledně uvedeného ustanovení.
- 47 Předkládající soud upřesňuje, že komerční nebo nekomerční povaha bankovních nadací je předmětem různých rozborů.
- 48 Italská daňová správa ustáleně tvrdila, že bankovní nadace mají komerční povahu, takže podléhají běžnému daňovému režimu.
- 49 Italská vláda, pokud jde o ni, v rámci řízení, na jehož konci bylo přijato rozhodnutí 2003/146, tvrdila, že bankovní nadace nemohou být pro účely předpisů o hospodářské soutěži považovány za „podniky“.
- 50 Rozpory existují uvnitř samotného předkládajícího soudu. Některá rozhodnutí připustila nekomerční povahu bankovních nadací z důvodu, že správa podílů v bankovních společnostech, jakož i podílů vlastněných v jiných podnicích, než v bankovní společnosti, představují pouze nástroj určený k opatření finančních prostředků nezbytných za účelem plnění společenských a kulturních cílů svěřených

subjektu. Vzhledem k tomu, že dotčené subjekty mohly v rámci hospodářské soutěže jednat na bankovním trhu a na ostatních trzích s ostatními společnostmi, rozhodla jiná rozhodnutí v opačném smyslu, když shledala nedostatek relevance společenských a kulturních úkolů vzhledem k úlevovému daňovému režimu.

- 51 Předkládající soud zdůrazňuje, že čl. 12 odst. 2 nařízení č. 153/99 výslovně rozšiřuje režim stanovený v čl. 6 nařízení č. 601/73 až do doby, než budou přijaty předpisy přírůpůsobující jejich stanovy nařízení č. 153/99, na bankovní nadace, jež nemají povahu komerčních subjektů, které plní především cíle veřejného zájmu a společenské prospěšnosti.
- 52 Dodává, že podle jedné části vnitrostátní judikatury je čl. 12 odst. 2 nařízení č. 153/99 výkladové povahy, takže dotčený daňový režim se použije také na zdaňovací období předcházející nabytí účinnosti nařízení č. 153/99.
- 53 Má za to, že je tedy třeba přezkoumat otázku platnosti rozhodnutí 2003/146. V tomto ohledu, bylo-li by nutno mít za to, že bankovní nadace jsou podniky, muselo by být toto poslední uvedené rozhodnutí zbaveno platnosti.
- 54 Podle předkládajícího soudu současné přidělení významného podílu na hlavním majetku bankovní společnosti právním subjektům speciálně založeným za tímto účelem na základě právní povinnosti a zachování této situace po značnou dobu, jakož i použití příjmů z převodu takových podílů za účelem nabytí a správy významných podílů v jiných podnicích pro různé účely, mezi nimiž vystupuje hospodářský vývoj systému, přitom představuje hospodářskou činnost, od níž se odvíjí usilování o výnos, přestože tento výnos nemůže být rozdělen a musí sloužit především neziskovým cílům.

- 55 Předkládající soud podotýká, že bankovní nadace měly na konci zdaňovacího období 1995–1996 majetek 50 000 miliard ITL a že k 31. prosinci 2002 jejich účetní aktiva činila 37 miliard eur bez započítání zisku z vlastněných podílů obvykle zapisovaných podle jejich historické hodnoty.
- 56 Předkládající soud zdůrazňuje, že plnění neziskových úkolů bankovními nadacemi nemůže skrýt charakteristický prvek systému, a sice, že bankovní nadace mají za úkol vzít na sebe, ať už organicky nebo funkčně, majetek a spravovat značný počet bankovních společností, vykonávající nad nimi dozorové pravomoci, mezi něž patří jmenování a odvolání členů správní rady.
- 57 Taková funkce nemůže být považována za nespádající pod pravidla hospodářské soutěže. Tato funkce je podstatným prvkem veřejného bankovního systému a podle právních zásad Společenství vždy představuje výkon hospodářské činnosti. Představuje nesporně faktor způsobilý narušit trh a obchod uvnitř Společenství o to víc, že bankovní nadace mohou také nabývat podíly v jiných společnostech, včetně bankovních podniků.
- 58 Bankovní nadace tak žijí v právní a hospodářské symbióze s veřejným bankovním systémem, takže nejsou tomuto systému a relevantnímu trhu cizí.
- 59 Předkládající soud se mimoto táže, zda daňový režim ve sporu v původním řízení nepředstavuje porušení zásady nediskriminace zakotvené v článku 12 ES a zároveň porušení zásad svobody usazování a volného pohybu kapitálu stanovených v člancích 43 ES a 56 ES.

60 Za těchto okolností se Corte suprema di cassazione rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je třeba, aby byla skupina právních subjektů (obvykle nazývaných ‚bankovní nadace‘) zřízených na základě zákona [č. 218/90] a [nařízení č. 356/90], ve znění pozdějších předpisů, považována za skupinu, na niž se vztahují pravidla hospodářské soutěže Společenství, z důvodu, že vlastní majoritní podíly ve společnostech vykonávajících bankovní činnost, a z důvodu, že spravují takové podíly ohledně významného počtu subjektů na trhu, když na ně převádějí zisky z ovládaných podniků, i tehdy, pokud jsou jim svěřeny úkoly společenské prospěšnosti? Pokud jde o předpisy zavedené [nařízením č. 153/99], zakládá možnost použít výnos z převodu takových podílů k nabytí a správě významných podílů v jiných podnicích, zejména bankovních podnicích, včetně majoritních podílů na nebankovních podnicích pro různé účely, včetně hospodářského rozvoje systému, stejným způsobem výkon činnosti podniku pro účely použití práva hospodářské soutěže Společenství?
- 2) Podléhají v důsledku toho takové subjekty, jež se řídí pravidly stanovenými [v zákoně č. 218/90] a [nařízením č. 356/90], ve znění pozdějších předpisů, jakož i ustanoveními zavedenými reformou provedenou [zákonem č. 461/98] a [nařízením č. 153/99], právní úpravě Společenství ohledně státních podpor (články 87 ES až 88 ES), pokud jde o zvýhodněný daňový režim, který je jim určen?
- 3) V případě kladné odpovědi na předchozí otázku, představuje, nebo nepředstavuje režim přímé daňové úlevy z přijatých dividend, který je dotčený v projednávané věci, státní podporu ve smyslu článku 87 ES?

- 4) Stále v případě kladné odpovědi na otázku uvedenou [v bodě 2], je [rozhodnutí č. 2003/146], podle kterého nejsou ustanovení ohledně státní podpory použitelná na bankovní nadace, platné z hlediska své oprávněnosti a z hlediska neexistence nebo nedostatečnosti odůvodnění [...]

- 5) Bez ohledu na použitelnost právní úpravy týkající se státních podpor, představuje poskytnutí daňového režimu zvýhodňujícího rozdělování zisků výlučně vnitrostátních svěřeneckých bank ovládaných nadacemi, zisků přijatých posledně uvedenými nebo zisků podniků, jejichž podíly byly nabyty díky převodu podílů ve svěřenecké bankovní společnosti, diskriminaci ve prospěch podniků, jejichž podíly jsou vlastněny, ve srovnání s jinými podniky působícími na relevantním trhu, a zároveň porušení zásad svobody usazování a volného pohybu kapitálu na základě článků 12 ES, 43 ES a následujících a 56 ES a následujících?“

III – K předběžným otázkám

A – K přípustnosti otázek

1. K přípustnosti první, druhé a třetí otázky

a) Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 61 Žalování v původním řízení mají za to, že první tři otázky jsou nepřipustné z důvodů, že:

- na rozdíl od toho, co tvrdí předkládající soud, se osvobození stanovené v článku 10a zákona č. 1745/62 týká pouze srážky ze zálohy na daň, a nikoli z daně;

- položené otázky představují čistě vnitrostátní zájem, jelikož jde pouze o prokázání, zda s ohledem na obecná pravidla uvedená v článku 10a zákona č. 1745/62 mají bankovní nadace právo využít osvobození stanovené v tomto ustanovení.

62 Italská vláda a Komise nepopírají přípustnost prvních tří položených otázek.

b) Závěry Soudního dvora

- 63 Podle ustálené judikatury není Soudní dvůr příslušný na základě článku 234 ES rozhodnout o předběžné otázce o výkladu příslušných pravidel vnitrostátního práva (rozsudky ze dne 19. března 1964, Unger, C-75/63, Recueil, s. 347, 365, a ze dne 26. září 1996, Allain, C-341/94, Recueil, s. I-4631, bod 11). Příslušnost Soudního dvora je omezena pouze na přezkoumání ustanovení práva Společenství (usnesení ze dne 21. prosince 1995, Max Mara, C-307/95, Recueil, s. I-5083, bod 5). Posouzení dosahu vnitrostátních ustanovení a způsobu, jímž musí být používána, náleží vnitrostátnímu soudu (rozsudek ze dne 7. prosince 1995, Cámara de Comercio, Industria y Navegación de Ceuta, C-45/94, Recueil, s. I-4385, bod 26).
- 64 Ve věci v původním řízení je tak na předkládajícím soudu, aby určil, zda se osvobození stanovené v článku 10a zákona č. 1745/62 týká také srážky ze zálohy na splatnou daň nebo srážky z daně.

- 65 Náleží mu také posoudit, zda žalovaná bankovní nadace má právo na takové osvobození za dotčené zdaňovacího období v důsledku použití uvedeného článku 10a zákona č. 1745/62 ve spojení s článkem 6 nařízení č. 601/73, jakož i případně zpětného použití čl. 12 odst. 2 nařízení č. 153/99.
- 66 Pokud je tomu tak, předkládající soud bude muset rozhodnout otázku, zda příslušné daňové zvýhodnění představuje státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES. Pokud tomu tak totiž je, toto daňové zvýhodnění nemůže být v souladu s čl. 88 odst. 3 ES provedeno bez oznámení Komisi.
- 67 Otázka, kterou bude vnitrostátní soud muset případně rozhodnout, náleží do práva Společenství.
- 68 Za těchto podmínek jsou první tři položené předběžné otázky, vzhledem k tomu, že tuto otázku obsahují, přípustné.

2. K přípustnosti čtvrté otázky

a) Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 69 Žalované v původním řízení tvrdí, že čtvrtá otázka položená ohledně platnosti rozhodnutí 2003/146 je nepřipustná z důvodu, že toto rozhodnutí se stalo pravomocným pro Italskou republiku, která, když měla možnost, nepodala žalobu na neplatnost na základě článku 230 ES (rozsudek ze dne 9. března 1994, TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, Recueil, s. I-833).

- 70 Italská vláda má za to, že vzhledem k tomu, že rozhodnutí 2003/146 bylo přijato s ohledem na režim bankovních nadací, změněný nařízením č. 153/99, není čtvrtá otázka relevantní.
- 71 Komise má také za to, že tato otázka je nepřijatelná, protože se spor v původním řízení týká situace, jež existovala v roce 1998, zatímco rozhodnutí 2003/146 přezkoumalo daňové úlevy přiznané bankovním nadacím nařízením č. 153/99, úlevy, jež navíc odpovídaly jiným daňovým zvýhodněním než osvobození stanovenému v článku 10a zákona č. 1745/62.

b) Závěry Soudního dvora

- 72 Otázka týkající se posouzení platnosti rozhodnutí 2003/146 nebyla položena na žádost právního subjektu, který, když měl možnost podat žalobu na neplatnost proti tomuto rozhodnutí, jí ve lhůtě stanovené v článku 230 ES nevyužil.
- 73 Byla položena předkládajícím soudem z úřední povinnosti.
- 74 V důsledku toho nemůže být prohlášena za nepřijatelnou na základě judikatury vyplývající z výše uvedeného rozsudku TWD Textilwerke Deggendorf.
- 75 Je nicméně třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudní dvůr může rozhodnout o tom, že nerozhodne o předběžné otázce týkající se posouzení platnosti aktu Společenství, pokud je zjevné, že takové posouzení požadované vnitrostátním

soudem nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení (rozsudek ze dne 21. března 2002, Cura Anlagen, C-451/99, Recueil, s. I-3193, bod 16).

- 76 Rozhodnutí 2003/146 zkoumá s ohledem na články 87 ES a následujících zejména čl. 12 odst. 2 nařízení č. 153/99 ohledně poskytnutí snížení daně stanovené v článku 6 nařízení č. 601/73 na polovinu.
- 77 Toto snížení je daňovým zvýhodněním odlišným od osvobození od srážky poskytnutého článkem 10a zákona č. 1745/62.
- 78 V bodu 61 a v článku 1 rozhodnutí 2003/146 Komise dochází k závěru, že opatření zavedené čl. 12 odst. 2 nařízení č. 153/99 ve prospěch bankovních nadací, které nevyvíjejí činnost přímo v odvětvích vyjmenovaných v článku 1 uvedeného nařízení, ve znění zákona č. 448/01 (viz bod 22 tohoto rozsudku), nepředstavuje státní podporu.
- 79 Předkládajícímu soudu náleží, aby rozhodl, zda čl. 12 odst. 2 nařízení č. 153/99 má nebo nemá ve vnitrostátním právu vliv na použití článku 10a zákona č. 1745/62 ve sporu v původním řízení (viz bod 65 tohoto rozsudku) týkajícím se zdaňovacího období 1998.
- 80 Pokud je tomu tak, tento soud bude muset posoudit, zda sporné daňové zvýhodnění představuje státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES.

- 81 V případě, že tomu tak není, bude muset provést totéž posouzení, pokud rozhodne, že článek 10a zákona č. 1745/62 v rámci svého použití ve spojení pouze s článkem 6 nařízení č. 601/73 žalovanou v původním řízení zvýhodňuje.
- 82 Za všech okolností nicméně jeho posouzení nemůže být dotčeno rozhodnutím 2003/146.
- 83 Závěr Komise, podle něhož opatření stanovené v čl. 12 odst. 2 nařízení č. 153/99 nepředstavuje státní podporu, je totiž založen na zjištění, že bankovní nadace nejsou podniky ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES.
- 84 Uvedené zjištění je přitom výsledkem rozboru nového režimu bankovních nadací vyplývajícího ze zákona č. 461/98, nařízení č. 153/99 a zákona č. 448/01, režimu, jež se začal používat po daňovém období 1998, dotčeném v původním řízení, provedeného Komisí.
- 85 Tento nový režim zahrnuje, jak vyplývá z přehledu vnitrostátního právního rámce obsaženého v bodech 7 až 32 tohoto rozsudku, citlivé rozdíly ve vztahu k dřívějšímu režimu a vyjma čl. 12 odst. 2 nařízení č. 153/99 není tvrzeno, že je zpětně použitelný.
- 86 Posouzení Komise tedy pro účely kvalifikace bankovních nadací jakožto podniků spočívalo na režimu odlišném od režimu použitelného v průběhu zdaňovacího období dotčeného v původním řízení.

87 V tomto ohledu v bodu 43 rozhodnutí 2003/146 Komise mezi významnými skutečnostmi podotýká, že:

— nařízení č. 153/99 zavedlo, pokud jde o ovládání komerčních podniků bankovními nadacemi, „zvláštní ochranu“, jejíž rozbor je v bodech 36 až 39 téhož rozhodnutí;

— zákon č. 448/01 posílil oddělení bankovních nadací od finančních institucí, a přispěl tak k rozptýlení pochybností vyjádřených v tomto ohledu v rozhodnutí o zahájení řízení.

88 V oblasti skutkového stavu, pokud jde o případné přímé vyvíjení činnosti bankovních nadací v odvětvích stanovených použitelnými předpisy, Komise mimoto zohlednila popis skutkové situace po zdaňovacím období 1998 poskytnutý italskými orgány dopisem ze dne 16. ledna 2001.

89 V bodě 51 svého rozhodnutí uvádí, že v tomto dopise italské orgány prohlásily, že „prozatím“ žádná bankovní nadace nevyužila možnosti stanovené zákonem vyvíjet činnost přímo v těchto odvětvích, a v bodě 54 stejného rozhodnutí zdůrazňuje, že tato informace ji přiměla „ke změně jejího původního postoje ohledně kvalifikace nadací jako podniků vyjádřeného v rozhodnutí o zahájení řízení“.

90 V tomto kontextu posouzení kvalifikace bankovních nadací v rámci jejich nového režimu Komisi nemůže ovlivnit posouzení jejich kvalifikace v rámci jejich dřívějšího režimu, případně s ohledem na samo o sobě rozdílnou skutkovou situaci.

- 91 Vzhledem k tomu je zjevné, že otázka předkládajícího soudu ohledně platnosti rozhodnutí 2003/146 nemá vztah k předmětu sporu v původním řízení, takže není pro řešení posledně uvedeného relevantní.
- 92 Musí být tedy prohlášena za nepřijatelnou.

3. K přijatelnosti páté otázky

a) Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 93 Žalované v původním řízení tvrdí, že pátá otázka ohledně existence diskriminace nebo omezení svobody usazování a volného pohybu kapitálu je nepřijatelná z důvodu její neurčitosti. Předkládající soud neupřesnil části dotčených právních předpisů, které brání výkonu svobod zaručených Smlouvou o ES. Neuvedl dále jasným způsobem, kdo byl diskriminací zvýhodněn, zda bankovní nadace, nebo bankovní společnosti.
- 94 Italská vláda a Komise nezpochybují přijatelnost páté otázky.

b) Závěry Soudního dvora

95 Na rozdíl od tvrzení žalovaných v původním řízení předkládající soud ve své páté otázce výslovně upřesňuje, že:

- daňové zvýhodnění dotčené v původním řízení může způsobovat diskriminaci a omezení svobody usazování nebo volného pohybu kapitálu;

- diskriminace a omezení zvýhodňují bankovní či nebankovní podniky, jejichž podíly bankovní nadace vlastní.

96 Pátá otázka je tedy přípustná.

B – K výkladu příslušných ustanovení práva Společenství

97 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, jež je třeba zkoumat společně a chápat ve světle úvah rozvinutých v bodech 84 až 90 tohoto rozsudku, pokud jde o nedostatek relevance nového režimu bankovních nadací vyplývajícího ze zákona č. 461/98, nařízení č. 153/99 a zákona č. 448/01, je, zda taková právnická osoba, jako je ta dotčená v původním řízení, může být s ohledem na režim použitelný v dotčené rozhodné době kvalifikována jako „podnik“ ve smyslu článku 87 odst. 1 ES, a zda jako taková v uvedené době podléhala pravidlům Společenství ohledně státních podpor.

- 98 Podstatou třetí otázky téhož soudu je, za účelem určení, zda státní opatření zavedené bez přihlídnutí k předběžnému postupu zavedenému čl. 88 odst. 3 ES musí nebo nemusí posledně uvedenému postupu podléhat, zda je takové osvobození od srážky z dividend, jako je osvobození ve sporu v původním řízení, možno kvalifikovat jako státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES.
- 99 Pokud jde o pátou otázkou, je třeba připomenout, že článek 12 ES, jež zavádí obecnou zásadu zákazu jakékoli diskriminace z důvodu státní příslušnosti, se samostatně uplatňuje pouze v situacích upravených právem Společenství, pro něž Smlouva nestanoví zvláštní pravidlo o zákazu diskriminace (viz zejména rozsudek ze dne 8. března 2001, Metallgesellschaft a další, C-397/98 a C-410/98, Recueil, s. I-1727, bod 38). Zásada nediskriminace byla přitom v oblasti práva usazování a volného pohybu kapitálu provedena zejména články 43 ES a 56 ES. Pátá otázka tedy musí být chápána jako odvolávající se pouze na tato posledně uvedená ustanovení.
- 100 Podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda takové daňové zvýhodnění, jako je to dotčené v původním řízení, představuje omezení svobody usazování nebo volného pohybu kapitálu stanovených v člancích 43 ES a 56 ES ve prospěch bankovních či nebankovních podniků, jejichž podíly vlastní bankovní nadace, ve vztahu k jiným podnikům působícím na relevantním trhu, jejichž podíly takové nadace nevlastní.

1. K první a druhé otázce týkajícím se pojmu „podnik“ ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES

a) Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 101 Žalované v původním řízení tvrdí, že bankovní nadace nejsou „podniky“ ve smyslu práva hospodářské soutěže Společenství. Nemůže se na ně tedy vztahovat režim

státních podpor. Omezují se na přijímání dividend spojených s jejich podíly, stejně jako každý vlastník nemovitosti přijímá nájemné splatné na základě nájemní smlouvy.

- 102 Italská vláda má za to, že pro období rozhodné ve věci v původním řízení musí být bankovní nadace považovány za podniky ve smyslu práva hospodářské soutěže. Majoritní podíly v bankovních společnostech představují v tomto ohledu dostatečný nepřímý důkaz komerční povahy bankovních nadací a režim, který je tak použitelný na bankovní nadace, odhaluje mezi nimi a italským bankovním systémem existenci organické a funkční vazby. Na bankovní nadace se musí v důsledku toho vztahovat pravidla Smlouvy ohledně státních podpor.
- 103 Komise uplatňuje, že držení a správa majetku vykonávaná bankovními nadacemi nezahrnuje poskytování služeb na trhu. S ohledem na judikaturu pouhý investor, jež přijímá dividendy nebo úroky ze svého kapitálu, nenabízí na trhu ani zboží, ani neposkytuje služby. Bankovní nadace tak nevykonávají hospodářskou činnost. Nezasahují-li do činnosti ovládané bankovní společnosti, nemohou být tedy považovány za podniky.
- 104 Pokud jde o činnosti spočívající ve vyplácení příspěvků neziskovým subjektům v odvětvích společenské prospěšnosti, neodpovídají činnosti vykonávané nadacemi činností podniku.
- 105 Pokud jde o finanční a obchodní činnosti, operace s nemovitostmi a movitými věcmi, jež jsou nezbytné nebo užitečné pro veřejný cíl nebo společenskou prospěšnost bankovních nadací, činnosti, k jejichž plnění byly tyto oprávněny na základě článku 12 nařízení č. 356/90, mohly nicméně zahrnovat aspekty činnosti podniku v rozsahu, v němž obsahovaly přímou nabídku na trhu se zbožím a službami.

- 106 V konečném výsledku takové subjekty, jako jsou bankovní nadace, nejsou podniky ve smyslu článku 87 ES, ledaže přímo poskytují, v rámci činností nezbytných nebo potřebných pro dosažení jejich cílů veřejného zájmu a společenské prospěšnosti, zboží nebo služby na trhu.

b) Odpověď Soudního dvora

- 107 Podle ustálené judikatury se v kontextu soutěžního práva rozumí „podnikem“ jakýkoli subjekt vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení tohoto subjektu a způsobu jeho financování (viz zejména rozsudky ze dne 23. dubna 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Recueil, s. I-1979, bod 21, a ze dne 16. března 2004, AOK Bundesverband a další, C-264/01, C-306/01, C-354/01 a C-355/01, Recueil, s. I-2493, bod 46).
- 108 Jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo poskytování služeb na daném trhu představuje hospodářskou činnost (viz zejména rozsudky ze dne 18. června 1998, Komise v. Itálie, C-35/96, Recueil, s. I-3851, bod 36, a ze dne 12. září 2000, Pavlov a další, C-180/98 až C-184/98, Recueil, s. I-6451, bod 75).
- 109 Nejčastěji je hospodářská činnost vykonávána přímo na trhu.
- 110 Nicméně není vyloučeno, že jde současně o úkon hospodářského subjektu v přímém kontaktu s trhem a nepřímo jiného subjektu ovládajícího tento subjekt v rámci jedné hospodářské jednotky, kterou společně tvoří.

- 111 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že pouhé držení podílů, dokonce majoritních, pokud umožňuje pouze výkon práv spojených s postavením akcionáře nebo společníka, jakož i případně přijímání dividend, pouhých plodů z vlastnictví zboží, nepostačuje k určení hospodářské činnosti subjektu vlastnického tyto podíly.
- 112 Naproti tomu subjekt, který vlastnictvím majoritních podílů ve společnosti vykonává toto ovládání tím, že se přímo či nepřímo vměšuje do její správy, musí být považován za účastnického se hospodářské činnosti vykonávané ovládaným podnikem.
- 113 Na základě toho tedy musí být sám kvalifikován jako podnik ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES.
- 114 Pokud by tomu tak nebylo, pouhé rozdělení podniku na dva odlišné subjekty, z nichž první by vykonával přímo původní hospodářskou činnost a druhý ovládal první zcela zasahuje do jeho správy, by postačilo k tomu, aby pravidla Společenství ohledně státních podpor byla zbavena svého užitečného účinku. Druhému subjektu by umožnilo využít dotace nebo jiná zvýhodnění poskytovaná státem nebo ze státních prostředků a použít je zcela nebo částečně ve prospěch prvního subjektu také v zájmu hospodářské jednotky tvořené oběma subjekty.
- 115 Je namístě konstatovat, že vměšování subjektu, jakým je bankovní nadace, účastník řízení ve sporu v původním řízení, do správy bankovní společnosti, se může konkretizovat v rámci takového režimu, jako je ten vyplývající pro dotyčné období ze zákona č. 218/90 a nařízení č. 356/90.

116 V rámci tohoto režimu totiž:

- bankovní nadace ovládající kapitál bankovního podniku, pokud nemůže vykonávat přímo bankovní činnost, musí mezi ním samotným a ovládanou bankou zajistit „provozní kontinuitu“;
- musí předpisy za tímto účelem stanovit, že jsou členové správního výboru nebo obdobného orgánu bankovní nadace jmenováni do správní rady a členové dozorčího orgánu do dozorčí rady bankovní společnosti;
- musí bankovní nadace vyhradit stanovený podíl příjmů pocházejících z podílů v bankovní společnosti na rezervu určenou na upisování při zvyšování kapitálu této společnosti;
- může rezervu investovat zejména do cenných papírů ovládané bankovní společností.

117 Taková pravidla vyjadřují úkol bankovních nadací jdoucí nad pouhé investování kapitálu investorem. Umožňují výkon dozorčích funkcí, ale také ovládnání a finanční podporu. Odrážejí existenci organických a funkčních vazeb mezi bankovními nadacemi a bankovními společnostmi, což je zejména na základě takového ustanovení, jako je článek 14 nařízení č. 356/90, potvrzeno zachováním dozoru ministerstva financí.

- 118 Pro případnou kvalifikaci bankovní nadace, žalované v původním řízení, jakožto „podniku“, náleží posouzení, zda tato posledně uvedená nevlastní pouze majoritní podíly v bankovní společnosti, ale mimoto účinně vykonává toto ovládnutí tím, že se přímo, či nepřímo vměšuje do její správy, vnitrostátnímu soudu.
- 119 Pokud jde mimoto o úlohu svěřenou bankovním nadacím vnitrostátním zákonodárcem v oblastech veřejného zájmu a společenské prospěšnosti, je třeba rozlišovat pouhé poskytnutí příspěvků neziskovým subjektům a výkon činnosti přímo v těchto oblastech.
- 120 Kvalifikace bankovní nadace jakožto „podniku“ je vyloučena z oblasti činnosti omezující se na poskytnutí příspěvků neziskovým subjektům.
- 121 Jak totiž podotýká Komise, má tato činnost výhradně sociální charakter a není vykonávána na trhu v rámci hospodářské soutěže s ostatními hospodářskými subjekty. Na základě uvedené činnosti bankovní nadace jedná jako dobročinný subjekt nebo charitativní organizace, a nikoli jako podnik.
- 122 Naproti tomu, pokud bankovní nadace jedná sama v oblastech veřejného zájmu a společenské prospěšnosti využívá zmocnění k výkonu finančních a obchodních činností, operací s nemovitostmi a movitými věcmi nezbytných nebo potřebných za účelem uskutečňování jí určených cílů, jež jí bylo uděleno vnitrostátním zákonodárcem, může nabízet zboží a poskytovat služby na trhu v rámci hospodářské soutěže s jinými hospodářskými subjekty, například v oblastech, jako je vědecký výzkum, výchova, umění nebo zdraví.

- 123 V tomto případě, podléhajícímu posouzení vnitrostátního soudu, musí být bankovní nadace považována za podnik v rozsahu, v němž vykonává hospodářskou činnost, bez ohledu na okolnost, že nabídka zboží nebo poskytování služeb jsou uskutečňovány bez výdělečného cíle, vzhledem k tomu, že se tato nabídka nachází v hospodářské soutěži s nabídkou subjektů sledujících takový cíl.
- 124 Pokud bude kvalifikace podniku přijata, musí se v důsledku toho na takovou bankovní nadaci, jako je ta dotčená v původním řízení, použít pro dozor nad bankovní společností a vměšování do její správy nebo pro činnost zejména v sociální, vědecké nebo kulturní oblasti pravidla Společenství ohledně státních podpor.
- 125 Na první a druhou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že taková právnická osoba, jako je bankovní nadace dotčená v původním řízení, může být po přezkumu příslušejícímu vnitrostátnímu soudu s ohledem na režim použitelný v dotyčné rozhodné době kvalifikována jako podnik ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES a jako taková podléhat v uvedené rozhodné době pravidlům Společenství ohledně státních podpor.

2. Ke třetí otázce týkající se pojmu „státní podpora“ ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES

a) Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 126 Žalované v původním řízení se domnívají, že takové opatření, jako je to stanovené v článku 10a zákona č. 1745/62, nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 87

odst. 1 ES. Nemá selektivní charakter. Mohou ho totiž využít bez rozdílu všechny nekomerční subjekty, jež mají vlastnosti stanovené v článku 10a zákona č. 1745/62. Odpovídá obecnému opatření. Neodchyluje se od obecného daňového systému. Zvláštní vlastnosti nekomerčních subjektů odůvodňují, z důvodů spojených s vnitřní soudržností různých systémů, zavedení odvětvových právních úprav vyhrazených tomuto typu subjektů.

127 Podle italské vlády, pokud bude předkládající soud muset rozhodnout, že se na bankovní nadaci, žalovanou v původním řízení, musí vztahovat osvobození od srážky stanovené v článku 10a zákona č. 1745/62, ve spojení se snížením daně z příjmu právnických osob, stanoveným v článku 6 nařízení č. 601/73, na polovinu, bude muset být dotčený daňový systém kvalifikován jako státní podpora. Podnik se totiž ve vztahu k jiným podnikům působícím na referenčním trhu nachází v privilegovaném konkurenčním postavení. Snížení splatné daně na polovinu umožňuje, aby bankovní nadace vůči státu využily slevu na dani, vzhledem k tomu, že akcionář společnosti má právo odečíst od daně předem uhrazené společnosti, jejímž je akcionářem, daň, jež ji v důsledku snížení přesahuje.

128 Komise má za to, že takové osvobození, jako je to stanovené v článku 10a zákona č. 1745/62, může být posuzováno jako státní podpora. Zvýhodnění je financováno státem. Jelikož je poskytováno v závislosti na právní formě podniku a jeho činnosti v určitých odvětvích a je určeno ke zvýhodnění subjektů považovaných za společensky prospěšné, je selektivní a není odůvodněno povahou nebo obecnou strukturou systému, jehož je součástí. Pokud jde o existenci dopadu na obchod a narušení hospodářské soutěže, ta musí být v každém konkrétním případě posouzena vnitrostátním soudem.

b) Odpověď Soudního dvora

129 Pro účely odpovědi na třetí otázku je třeba předkládajícímu soudu poskytnout prvky výkladu podmínek, jimž čl. 87 odst. 1 ES podřizuje kvalifikaci vnitrostátního

opatření jako státní podpory, tj. (i) financování tohoto opatření státem nebo ze státních prostředků, (ii) selektivita uvedeného opatření, jakož i (iii) z toho vyplývající ovlivnění obchodu mezi členskými státy a narušení hospodářské soutěže.

i) K podmínce financování opatření státem nebo ze státních prostředků

130 Článek 87 odst. 1 ES se vztahuje na „podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků“.

131 Podle ustálené judikatury je pojem podpory obecnější než pojem dotace, protože zahrnuje nejen taková pozitivní plnění, jako jsou samotné dotace, ale také opatření různými způsoby snižující náklady, které obvykle zatěžují rozpočet podniku a které mají tutéž povahu a tytéž účinky jako dotace, aniž by jimi v přísném slova smyslu byly (viz zejména rozsudky ze dne 8. listopadu 2001, *Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, C-143/99, Recueil, s. I-8365, bod 38; ze dne 15. července 2004, *Španělsko v. Komise*, C-501/00, Recueil, s. I-6717, bod 90, jakož i uvedená judikatura, a ze dne 15. prosince 2005, *Itálie v. Komise*, C-66/02, Sb. rozh. s. I-10901, bod 77).

132 Z toho vyplývá, že opatření, kterým veřejné orgány poskytují určitým podnikům osvobození od daně, které sice není spojeno s převodem státních prostředků, ale staví příjemce do lepší finanční situace oproti ostatním poplatníkům, je státní podporou ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES. Státní podporu představuje rovněž opatření, které poskytuje určitým podnikům snížení daně nebo odklad zaplacení obvykle dlužné daně (výše uvedený rozsudek *Itálie v. Komise*, bod 78).

133 Je tedy namístě konstatovat, že bez ohledu na to, jaká bude odpověď na otázku, jež byla položena dotčeným předkládajícím soudem, jež je ještě diskutována, zda se osvobození stanovené v článku 10a zákona č. 1745/62 týká srážky ze zálohy na daň nebo srážky z daně, takové vnitrostátní opatření, jako je to, jež bude případně považováno za použitelné, vyplývá ze státního financování.

ii) K podmínce selektivnosti opatření

134 Článek 87 odst. 1 ES zakazuje podpory, „které zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby“, tj. selektivní podpory.

135 Takové opatření, jako je opatření dotčené v původním řízení, se nepoužije na všechny hospodářské subjekty. Nemůže tedy být považováno za všeobecné opatření daňové nebo hospodářské politiky (výše uvedený rozsudek Itálie v. Komise, bod 99, a rozsudek ze dne 15. prosince 2005, Unicredito Italiano, C-148/04, Sb. rozh. s. I-11137, bod 49).

136 Jak správně uplatňuje Komise, dotyčné daňové zvýhodnění je poskytnuto v závislosti na právní formě podniku, veřejnoprávní korporace nebo nadace a na odvětvích, v nichž tento podnik vykonává svoji činnost.

137 Odchyluje se od daňového režimu obecného práva, aniž by bylo odůvodněno povahou nebo strukturou daňového systému, jehož je součástí. Odchylení není

založeno na logice opatření nebo technice zdanění, ale vyplývá z cíle vnitrostátního zákonodárce finančně zvýhodnit subjekty považované za společensky prospěšné.

138 Takové zvýhodnění je tedy selektivní.

iii) K podmínkám ovlivnění obchodu mezi členskými státy a narušení hospodářské soutěže

139 Článek 87 odst. 1 ES zakazuje podpory, jež ovlivňují obchod mezi členskými státy a narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž.

140 Za účelem kvalifikace vnitrostátního opatření jako státní podpory není namístě zjistit skutečný dopad podpory na obchod mezi členskými státy a skutečné narušení hospodářské soutěže, ale pouze přezkoumat, zda může podpora ovlivnit tento obchod a narušit hospodářskou soutěž (rozsudky ze dne 29. dubna 2004, Itálie v. Komise, C-372/97, Recueil, s. I-3679, bod 44, a výše uvedené rozsudky ze dne 15. prosince 2005, Itálie v. Komise, bod 111, a Unicredito Italiano, bod 54).

141 Konkrétně, pokud podpora poskytnutá členským státem posiluje postavení podniku vzhledem k jiným konkurenčním podnikům v obchodě uvnitř Společenství, musí být tento obchod považován za ovlivněný podporou (viz zejména výše uvedené rozsudky

ze dne 15. prosince 2005, Itálie v. Komise, bod 115, a Unicredito Italiano, bod 56 a uvedená judikatura).

¹⁴² V tomto ohledu může okolnost, že bylo hospodářské odvětví předmětem liberalizace na úrovni Společenství, charakterizovat skutečný nebo možný dopad podpor na hospodářskou soutěž, jakož i jejich účinek na obchod mezi členskými státy (viz rozsudek ze dne 13. února 2003, Španělsko v. Komise, C-409/00, Recueil, s. I-1487, bod 75, a výše uvedené rozsudky ze dne 15. prosince 2005, Itálie v. Komise, bod 116, a Unicredito Italiano, bod 57).

¹⁴³ Krom toho není nezbytné, aby se zvýhodněný podnik sám o sobě podílel na obchodu uvnitř Společenství. Pokud totiž členský stát poskytne podniku podporu, může zůstat vnitrostátní činnost zachována nebo může být zvýšena s tím důsledkem, že možnosti podniků usazených v jiných členských státech proniknout na trh tohoto členského státu jsou sníženy. Mimoto posílení podniku, který se až do té doby nepodílel na obchodu uvnitř Společenství, jej může uvést do situace, která mu umožní proniknout na trh jiného členského státu (výše uvedené rozsudky ze dne 15. prosince 2005, Itálie v. Komise, bod 117, a Unicredito Italiano, bod 58).

¹⁴⁴ Je na vnitrostátním soudu, aby ve sporu v původním řízení ve světle předchozích prvků výkladu posoudil, zda jsou obě zkoumané podmínky splněny.

145 Aniž by bylo dotčeno toto posouzení, je třeba konstatovat, že:

- odvětví finančních služeb bylo předmětem významného liberalizačního procesu na úrovni Společenství, který zvýšil hospodářskou soutěž, která již může být výsledkem volného pohybu kapitálu stanoveného Smlouvou (výše uvedené rozsudky ze dne 15. prosince 2005, Itálie v. Komise, bod 119, a Unicredito Italiano, bod 60);

- takové daňové zvýhodnění, jako je to dotčené v původním řízení, může posílit, v oblasti finančnictví nebo peněžnictví, postavení hospodářské jednotky působící v bankovním odvětví, tvořené bankovní nadací a bankovní společností;

- může také posílit postavení bankovní nadace v rámci činnosti vykonávané zejména v sociální, vědecké a kulturní oblasti.

146 S ohledem na veškeré výše uvedené úvahy je na třetí položenou otázku třeba odpovědět tak, že takové osvobození od srážky z dividend, jako je to ve sporu v původním řízení, může být po přezkumu příslušejícímu vnitrostátnímu soudu kvalifikováno jako státní podpora ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES.

3. K páté otázce týkající se pojmů „omezení svobody usazování“ a „omezení volného pohybu kapitálu“ ve smyslu článků 43 ES a 56 ES

a) Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

¹⁴⁷ Žalované v původním řízení zpochybňují existenci překážky svobody usazování a volného pohybu kapitálu ve prospěch bankovních společností, evokovanou pátou otázkou. Podle nich osvobození, jako je osvobození podle článku 10a zákona č. 1745/62, nezvýhodňuje tyto společnosti, jež jsou pouze povinny uhradit daň dlužnou podniky, jež získaly příjem. Uvedené společnosti osvobozením od srážky z rozdělovaných zisků nejsou nijak zvýhodněny.

¹⁴⁸ Italská vláda uplatňuje, že z důvodu daňového zvýhodnění dotčeného v původním řízení společnost, jejíž podíly vlastní bankovní nadace, může využít vyšší investice ze strany posledně uvedené, což může způsobit porušení svobody usazování nebo volného pohybu kapitálu, jež může vyvolat narušení relevantního trhu.

¹⁴⁹ Komise má za to, že daňové zvýhodnění nezvýhodňuje bankovní společnost, ale bankovní nadaci.

b) Odpověď Soudního dvora

- 150 S ohledem na odpovědi na první tři otázky a s přihlédnutím k právním a skutkových údajům sporu v původním řízení je nutno konstatovat, že není namístě přezkoumat pátou otázku, bez ohledu na rozhodnutí předkládajícího soudu, které bude vydáno ohledně kvalifikace dotčeného daňového zvýhodnění s ohledem na pravidla Společenství ohledně státní podpory.
- 151 Pokud totiž předkládající soud kvalifikuje daňové zvýhodnění jako státní podporu, uvedené zvýhodnění bude muset být zrušeno, takže nepřetrvá žádné rozdílné zacházení, které by mohlo být analyzováno s ohledem na články 43 ES a 56 ES.
- 152 Pokud naopak odmítne kvalifikovat [daňové zvýhodnění] jako státní podporu, nebude otázka existence omezení svobody usazování nebo volného pohybu kapitálu již nastolena.

K nákladům řízení

- 153 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) **Taková právnická osoba, jako je ta dotčená v původním řízení, může být po přezkumu příslušejícímu vnitrostátnímu soudu s ohledem na režim použitelný v dotyčné rozhodné době kvalifikována jako „podnik“ ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES a jako taková podléhat v uvedené rozhodné době pravidlům Společenství ohledně státních podpor.**

- 2) **Takové osvobození od srážky z dividend, jako je to ve sporu v původním řízení, může být po přezkumu příslušejícímu vnitrostátnímu soudu kvalifikováno jako státní podpora ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES.**

Podpisy.